

ЖЕКЕ ҰЙҒАРЫМ

2025 жылғы 12 мамыр

№3142-25-00-2/99 іс

Б.Момышұлы ауылы

Жамбыл облысы Жуалы аудандық соты құрамында:
төрағалық етуші судья Б.Абуевтың,
сот отырысының хатшысы Ж.Оралованың,
ашық сот отырысында, қойылған талап қою бойынша азаматтық істі қарады,

ТАЛАП ҚОЮШЫ:

Асимова Гулнар Турсумбаевна

ЖАУАПКЕР:

«№4-ші Құрманбек Сағындықов атындағы орта мектебі» коммуналдық
мемлекеттік мекемесі

ТАЛАП ҚОЮШЫ ЖАҒЫНДАҒЫ ҮШІНШІ ТҮЛҒА:

1. «Жамбыл облысы оқу-ағарту, ғылым және жоғары білім қызметкерлерінің
жергілікті кәсіптік одағы» қоғамдық бірлестігі

ТАЛАП ҚОЮШЫНЫҢ ТАЛАБЫ:

1. «№4-ші Құрманбек Сағындықов атындағы орта мектебі» коммуналдық
мемлекеттік мекемесінің 2024 жылғы 31 желтоқсандағы №264 бұйрығын
заңсыз деп танып, бұзу туралы.
2. «№4-ші Құрманбек Сағындықов атындағы орта мектебі» коммуналдық
мемлекеттік мекемесінің 2025 жылғы 27 қаңтардағы №30 санды «№264
бұйрығына толықтырулар енгізу туралы» бұйрығын заңсыз деп танып,
бұзу туралы.
3. Бұрыңғы жұмысына қайта орналастырып, мәжбүрлі түрде бос жүрген
уақыты үшін орташа жалақыны өндіру туралы.
4. Моральдық зиян сомасын өндіру туралы.

СОТ ОТЫРЫСЫНА ҚАТЫСҚАНДАР:

Талап қоюшы Г.Асимова,
Талап қоюшы өкілі Г.Бейбитов,
Жауапкер өкілі Ж.Пернешева, А.Алиева, А.Жаманбаева.
Үшінші тұлға өкілі А.Джолшибекова.
Аудармашы А.Тобабергенова.

СИПАТТАУ БӨЛІГІ:

Жуалы аудандық сотының 2025 жылғы 12 мамырдағы шешімімен талап қоюшы Г.Т.Асемованың жауапкер «№4-ші Құрманбек Сағындықов атындағы орта мектебі» коммуналдық мемлекеттік мекемесіне 2024 жылғы 31 желтоқсандағы №264 бұйрығын, 2025 жылғы 27 қаңтардағы №30 санды «№264 бұйрығына толықтырулар енгізу туралы» бұйрықтарын заңсыз деп танып, бұзу туралы, бұрынғы жұмысына қайта орналастырып, мәжбүрлі түрде бос жүрген уақыты үшін орташа жалақыны өндіру туралы, моральдық зиян сомасын өндіру туралы талаптары ішінара қаңағаттандырылған.

«№4-ші Құрманбек Сағындықов атындағы орта мектебі» коммуналдық мемлекеттік мекемесінің 2024 жылғы 31 желтоқсандағы №264 санды Г.Т.Асемованы 2024 жылғы 31 желтоқсаннан бастап, еңбек шарты тоқтатылып, жұмыстан босату туралы бұйрығы, 2025 жылғы 27 қаңтардағы №30 санды «№264 бұйрығына толықтырулар енгізу туралы» бұйрықтары заңсыз деп танылып, күші жойылған.

Г.Т.Асимова «№4-ші Құрманбек Сағындықов атындағы орта мектебі» коммуналдық мемлекеттік мекемесіне тарих пәні мұғалімі қызметіне қайта орналастырылған.

«№4-ші Құрманбек Сағындықов атындағы орта мектебі» коммуналдық мемлекеттік мекемесінен талап қоюшы Г.Т.Асемованың пайдасына 2024 жылдың 31 желтоқсанынан 2025 жылғы 12 мамыр аралығындағы мәжбүрлі түрде бос жүрген уақыты үшін орташа жалақысы барлығы 2 100 328 (екі миллион бір жүз мың үш жүз жиырма сегіз) теңге сомасы өндірілген.

Сот тараптарды тыңдап, азаматтық іс құжаттарын зерттеп, төмендегіге келеді.

Қазақстан Республикасы Азаматтық Процесстік Кодексінің (әрі-АПК) 4-бабына сай, азаматтардың, мемлекеттің және заңды тұлғалардың бұзылған немесе даулы құқықтарын, бостандықтары мен заңды мүдделерін қорғау және қалпына келтіру, азаматтық айналымда заңдылықты сақтау, істің толық және уақтылы қаралуын қамтамасыз ету, дауды бейбіт жолмен реттеуге жәрдемдесу, құқық бұзушылықтардың алдын алу мен қоғамда заңға және сотқа құрметпен қарауды қалыптастыру азаматтық сот ісін жүргізудің міндеттері болып табылады.

Сот отырысында анықталғандай, 2024 жылы Г.Т.Асимоваға ЕК-нің 53-бабының 9-тармағына сәйкес, жасалған еңбек шартының 2024 жылғы 31 желтоқсан күні зейнеткерлік жасқа толуына байланысты тоқтатылатыны туралы «Ескерту хат» ұсынылған. Г.Т.Асимова «Ескерту хатымен» танысып, қол қойып, бір данасын алғанын көрсеткен.

Алайда, «Ескерту хатты» қай күні алғаны немесе хаттың берілген күні көрсетілмеген. Сонымен қатар, «Ескерту хаттың» шығыс №236 санды 2024 жылғы 31 желтоқсан күні болып тіркелген.

ЕК-нің 53-бабының 9-тармағына сәйкес, осы Кодекстің 52-бабы 1-тармағының 24) тармақшасында көзделген негіз бойынша еңбек шартын бұзуға жұмыскер Қазақстан Республикасының Әлеуметтік кодексінде

белгіленген зейнеткерлік жасқа толғанда жұмыскер зейнеткерлік жасқа толғаннан кейін еңбек шартын бұзу күніне дейін кемінде бір ай бұрын оны хабардар ете отырып және еңбек, ұжымдық шарттарда және (немесе) жұмыс берушінің актісінде айқындалатын мөлшерде өтемақы төлене отырып жол беріледі.

Бұл әрекет жауапкер тарапынан ЕК-нің 53-бабының 9-тармағына қайшы келеді, себебі зейнеткерлік жасқа толғаннан кейін еңбек шартын бұзу күніне дейін кемінде бір ай бұрын хабарлануы тиіс.

2024 жылғы 26 желтоқсанда Г.Т.Асеева мектеп директоры Ж.Е.Пернешеваның атына өтініш жазып, 2024-2025 оқу жылында зейнет жасына толуына байланысты оқу жылын аяқтау ниетін білдіріп, 2024-2026 жылдарға жасалған Ұжымдық шарттың 2-тарау, 2.3-тармағына сәйкес 2024-2025 оқу жылы аяқталған соң еңбек шартын тоқтатуды сұраған.

ЕК-нің 1-бабының 1-тармағы 79)-тармақшасына сәйкес, ұжымдық шарт – ұйымдағы әлеуметтік-еңбек қатынастарын реттейтін, жұмыскерлердің өкілдері арқылы жұмыскерлер мен жұмыс беруші арасында жасалатын жазбаша келісім нысанындағы құқықтық акт.

ЕК-нің 10-бабының 1-тармағына сай, еңбек қатынастары, сондай-ақ еңбек қатынастарына тікелей байланысты өзге де қатынастар еңбек шартымен, жұмыс берушінің актісімен, келісіммен және ұжымдық шартпен реттеледі.

Ұжымдық шарттың 7 – тарауының «Кепілдіктер мен өтемақылар», 7.2. тармағында: Қызметкер зейнеткерлік жасқа толуына байланысты жұмыстан босатылған кезде (ЕК-нің 52-бабы 1-тармағының 24-тармақшасы) жұмыс беруші ЕК-нің 53-бабының 9-тармағына сәйкес өтемақы төлемін жүргізеді.

Еңбек шартын бұзу туралы хабарлама қызметкерлерге зейнеткерлік жасқа толғаннан кейін еңбек шартын бұзу күніне дейін бір ай бұрын жіберілуге тиіс.

Зейнеткерлік жасқа жеткен білім беру ұйымдарының басшылары мен олардың орынбасарларын қоса алғанда, педагог қызметкермен еңбек шарты көрсетілген негіз бойынша оның қалауы негізінде оқу жылы аяқталғаннан кейін, жыл сайынғы ақылы еңбек демалысы берілгеннен соң бұзылатыны көзделген.

Сондай-ақ, «Салалық деңгейде оқу-ағарту қызметкерлері үшін еңбек жағдайын, жұмыспен қамтуды және әлеуметтік кепілдіктерді белгілеу жөніндегі 2024-2026 жылдарға арналған «Әлеуметтік әріптестік туралы салалық келісімнің» 9-тарауының «кепілдіктер мен өтемақылар», 9.4 тармағында: Зейнеткерлік жасқа толуына байланысты қызметкерді ЕК-нің 52-бабының 1)-тармағы 24)-тармақшасында көзделген негіз бойынша жұмыстан босату кезінде еңбек, ұжымдық шарттарда және (немесе) жұмыс берушінің актісінде айқындалған мөлшерде өтемақы төлейді, бірақ лауазымдық жалақысы мөлшерінен (тарифтік мөлшерлеме) кем емес болмауы қажет.

Көрсетілген негіз бойынша еңбек шартын бұзуға қызметкер Қазақстан Республикасының Әлеуметтік кодексінде белгіленген зейнеткерлік жасқа толған кезде жол беріледі. Еңбек шартын бұзу туралы хабарлама қызметкерлерге зейнеткерлік жасқа толғаннан кейін еңбек шарты тоқтатылған күнге дейін бір ай бұрын жіберілуге тиіс. Зейнеткерлік жасқа толған педагогтермен көрсетілген негіздегі еңбек шарты оның өтініші бойынша оқу жылы аяқталғанда бұзылады делінген.

Жоғарыда көрсетілген Ұжымдық шарт пен Салалық келісімнің талаптарына қарамастан, мектеп директоры Ж.Е.Пернешеваның 2024 жылғы 31 желтоқсандағы №264 бұйрығы шығып, ЕК-нің 53-бабы 9-тармағына сәйкес, талап қоюшы Г.Т.Асемовамен жасалған еңбек шарты зейнеткерлік жасқа толуына байланысты 2024 жылғы 31 желтоқсанан бастап бұзылған.

Осылайша, жауапкер Еңбек кодексінің 11-бабының, 23-бабының 2-тармағы 1), 9)-тармақшаларының, 154-бабының 2,7-тармақтарында және 158-бабының 3, 5- тармақтарындағы, Ұжымдық шарттың 7.2.- тармағының және Салалық келісімнің 9.4 -тармағының талаптарын өрескел бұзған.

Аталған 2024 жылғы 31 желтоқсандағы №264 санды бұйрықтың шығарылған күнін 2025 жылғы 05 қаңтар деп өзгерту туралы мектеп директоры 2025 жылғы 27 қаңтар №30 санды бұйрығын қосымша шығарған.

Қазақстан Республикасы «Жамбыл облысы оқу-ағарту, ғылым және жоғарғы білім қызметкерлерінің жергілікті кәсіптік одағы» қоғамдық бірлестігінің филиалы «Білім қызметкерлері кәсіподағының Жуалы аудандық комитетінің» төрағасы М.Айжанов және Жуалы аудандық білім бөлімінің басшысы Б.Шертаеваның атынан мектеп директоры Ж.Е.Пернешоваға заң талаптарына сәйкес Г.Т.Асемованың оқу жылын аяқтау ниет білдіруіне байланысты еңбек шартын оқу жылы аяқталғаннан кейін, жыл сайынғы ақылы еңбек демалысы берілгеннен соң бұзылуға жататындығы туралы түсіндірме хат жолданған.

Осыған қарамастан, мектеп директоры Ж.Е.Пернешова жоғарыдағы заң талаптарын өрескел бұзуға жол берген. Жоғарыларды басшылыққа алып мемлекеттік еңбек инспекторы кінәлі мекеме басшысына ӘҚБтК-нің 97-бабының 3-бөлігі негізінде әкімшілік айыппұл салған. Қаулы заңды күшіне енген.

АПК-нің 76-бабының 5-тармағына сай, әкімшілік құқық бұзушылық туралы іс бойынша соттың заңды күшіне енген қаулысымен анықталған әкімшілік құқық бұзушылық жасаған тұлғаның кінәсі осы тұлға жасаған нақ осы құқық бұзушылықтың азаматтық-құқықтық салдары туралы істі қарау кезінде қайта дәлелденбейді.

Осылайша, жауапкер, жұмыс беруші мектеп директоры Ж.Е.Пернешовамен талап қоюшы, жұмыскер Г.Т.Асемованың Қазақстан Республикасының Конституциясымен, Еңбек Кодексімен, Ұжымдық шартпен қорғалған құқықтары өрескел бұзылып, талап қоюшы Г.Т.Асемова заңсыз негізде жұмыстан шығарылған.

Мектеп директоры Ж.Пернешова тарапынан талап қоюшы Г.Т.Асемованы жұмыстан босату туралы бұйрығын шығару барысында, жұмыскер Г.Т.Асемованың Қазақстан Республикасының Конституциясымен, Еңбек Кодексімен, Ұжымдық шартпен қорғалған құқықтары өрескел бұзылғаны бойынша, құқық бұзушылықтың алдын алудың, жоюдың мақсатында «Жамбыл облысы әкімдігінің білім басқармасы Жуалы ауданының білім бөлімі» КММ-нің бөлім басшысына директорға қатысты тәртіптік шара қолдану үшін, аудан бойынша мектеп басшылары мен қызметкерлерінің арасында талқылау үшін жеке ұйғарым жолдау қажет деп, сот санады.

АПК-нің 268, 269, 270-баптарын, басшылыққа ала отырып, сот

ҰЙҒАРЫМ ЕТТІ:

Талап қоюшы Асимова Гулнар Турсумбаевнаның жауапкер «№4-ші Құрманбек Сағындықов атындағы орта мектебі» коммуналдық мемлекеттік мекемесіне 2024 жылғы 31 желтоқсандағы №264 бұйрығын, 2025 жылғы 27 қаңтардағы №30 санды «№264 бұйрығына толықтырулар енгізу туралы» бұйрықтарын заңсыз деп танып, бұзу туралы, бұрынғы жұмысына қайта орналастырып, мәжбүрлі түрде бос жүрген уақыты үшін орташа жалақыны өндіру туралы, моральдық зиян сомасын өндіру туралы талап қоюы бойынша «№4-ші Құрманбек Сағындықов атындағы орта мектебі» коммуналдық мемлекеттік мекемесі директоры Ж.Е.Пернешованың тарапынан жіберілген кемшіліктерге жол берілгеніне байланысты және құқық бұзушылықтың алдын алудың, жоюдың мақсатында «Жамбыл облысы әкімдігінің білім басқармасы Жуалы ауданының білім бөлімі» коммуналдық мемлекеттік мекемесінің бөлім басшысына директорға қатысты шара қолдану үшін, аудан бойынша мектеп басшылары мен қызметкерлерінің арасында талқылау үшін жолдансын.

Ұйғарымды қарау нәтижесі бойынша заңмен көзделген бір ай мерзім ішінде Жамбыл облысы Жуалы аудандық сотына хабарлансын.

Ұйғарымға тараптар Жамбыл облыстық сотына Жуалы аудандық соты арқылы 10 жұмыс күні ішінде жеке шағым немесе прокурор өтінішхат келтіруге құқылы.

Судья

Б.Абуев

